

Støtteopprop
– se baksida

INFORMASJON OM WINGE-STREIKEN

NOEN AVISKLIPP OG YMSE ANNA

redigert av
støttegruppa i Tromsø
juli 1995

Kort historikk

januar 1994

Etter kollektiv søknad blir seks ansatte ved Winge Reisebureau i Tromsø tatt opp som medlemmer i Luftfartens funksjonærforening (LFF). Det er ingen andre organiserte i bedriften på dette tidspunkt.

februar

LFF krever tariffavtale med bedriften. Avtalen vil ikke føre til økonomiske konsekvenser.

april

Møte mellom bedriften og LFF. Ingen signaler som tyder på at en er negativ til avtale.

juni

Wingekonsernet meldes kollektivt inn i Næringslivets hovedorganisasjon (NHO), og ber samtidig om at videre forhandlinger utstår til medlemskapet er i orden.

september

NHO sier nei til tariffavtale med LFF.

oktober

LFF ber NHO revurdere sitt standpunkt.

november

LFF varsler plassoppsigelse for sine medlemmer ved Winge.

desember

Etter flere meklingsrunder er streik et faktum 21 desember.

januar 1995

Ved nyttår fusjonerer Winge i Tromsø, Harstad og på Finnsnes, samt Espenes reisebyrå. Heller ikke det nye selskapet har fagorganiserte ut over LFF-medlemmene.

februar

Handel og Kontor verver 10 medlemmer blant de ikke-streikende. Tariffavtale opprettes.

mars

LFF varsler sympatiaksjoner, men dette trekkes seinere tilbake. Karl Glad ber i et brev statsministeren gripe inn for å hindre kaos i arbeidslivet i Norge.

juni

Etter et halvt år pågår streiken fortsatt.

... men herrene i NHO har ikke gitt opp kampen mot organisasjonsfriheten

Sånn omtrent 50 år etter at den frie organisasjonretten ble stadfestet for alle arbeidere i alle land, har NHO nå funnet det riktig å ta opp kampen på nytt. Og denne gangen har de sannelig funnet seg en verdig motstander.

I Tromsø kjemper nå NHO med full tyngde mot seks jenter i et reisebyrå.

Jentene meldte seg for et år siden inn i Luftfartens Funksjonærforening (LFF). Dette hadde verken NHO eller arbeidsgiveren deres, Winge Reisebyrå, noen sterke innvendinger mot. Det eneste NHO dessverre ikke kunne bli med på, var å inngå en tariffavtale.

Men organisasjonsfrihet uten tariffavtale er lite verdt – i praksis kunne jentene like godt meldt seg inn i speideren – så derfor gikk jentene for 10 uker siden ut i streik. De mener, i likhet med FN, at det er arbeidstaker og ikke arbeidsgiver som skal bestemme hvor man organiserer seg.

Siden har jentene streiket. Uten at arbeidsgiveren har gjort annet enn å organisere streikebryteri.

Nå ønsker ikke LFF å holde på med dette lenger.

LFF, som tillegg til å organisere reisebyråansatte også organiserer et stort antall ansatte på flyplasser i Norge, har derfor sendt ut varsel om streik mandag 13 mars.

Hvis ikke NHO firer innen den tid, vil flytrafikken i Norge stanse opp. Vi tror og håper at de kommer til fornuft, men i motsatt fall ønsker vi at du skal vite at denne streiken ikke handler om økt lønn, men om noe så grunnleggende som den frie organisasjonsretten.

Vil du støtte jentene? Send penger til Winge-jentene, boks 110, 1330 Oslo Lufthavn, bankgiro 9731.11.11128.

(annonse for LFF 2 mars 1995)

Fra de som ikke streiker

Nå er vi lei av alt skriveriet om boikott, streikebryteri og ensidig mediedekning med LFF i hovedrollen. Vi er tross alt 8 stk. til (både organiserte og uorganiserte) som jobber i Winge, i tillegg til de 6 streikende, og det er arbeidsplassen vår det handler om.

Vi er en utpreget service- og tjenesteytende bedrift som skal ivareta kundens ønsker og behov, og man kan ikke bare fremme egne interesser på en slik arbeidsplass. For oss er det ikke streikebryteri å gjøre jobben vår, slik LFF hevder. Hva skjer når kundene boikotter oss? Jo, da kan vi bare legge ned arbeidsplassen vår.

Vi har i alle år hatt et supert miljø på Winge, og vi har alle vært svært fornøyde med arbeidsplassen vår. Når det gjelder lønna så har den vært lav i denne bransjen tidligere, men som vi og de streikende vet, så er det en helt ny ledelse i Winge-konsernet, og ny ledelse i Winge Nord fra 1995. Den nye ledelsen er villig til å gjøre noe med dette, og dette arbeidet er nå i full gang.

To ganger har de 6 streikende sagt ja til Winge sitt forslag til avtale, men i siste liten har LFF fått disse til å snu. Det gjelder organisasjonsfriheten, sier de 6 streikende. Organisasjonsfriheten gjelder også i Winge, men det er ikke dermed sagt at alle nye fagforeninger kan få en tariffavtale med Winge.

Vi har registrert at det politisk stort sett er ytterste venstre fløy som har

støttet de streikende, noe som er helt normalt i alle arbeidskonflikter. Vil virkelig de 6 streikende identifisere seg med disse? For oss er gjensidig respekt og forståelse mellom arbeidsgiver og arbeidstaker viktig, og ikke slik media og de streikende gir inntrykk av, at arbeidsgiver og NHO er den store stygge ulven. Vi har forståelse for at Winge er organisert i NHO, når Winge på landsplan har flest av sine 220 ansatte organisert i YS og Handel og Kontor.

Vi kan ikke skjønne at disse 6 jentene er villige til å streike seg til arbeidsledighet, noe som også til slutt kan ramme oss som gjør en lovlig jobb. Man bør heller være sjeleglad for at man har arbeid. Hvis man er så misfornøyd med arbeidsplassen, så burde man kanskje vurdere om man jobber på riktig sted.

Nei, kjære tidligere kollegaer, vårt råd er: Vær medlem i LFF uten tariffavtale, eller meld dere ut av LFF (det er fullt lovlig, selv om LFF sier noe annet), og kom på jobb igjen. Hvis tariffavtale er viktig, kan man oppnå dette via YS eller Handel og Kontor. Vi kan nevne at minstelønna i Handel og Kontor (assistent) er 142.000 kr, og konsulent med 8–10 års ansienniteter 172.000 kr, og i tillegg har vi bonusordninger. Alle organiserte er fornøyd med lønna, og det tror vi også dere kunne ha blitt.

Hilsen de andre Winge-jentene

(avisinnlegg)

På tide å undertegne?

Av Tove Skardal, på vegne av oss som streiker for tariffavtale

Vi, de streikende kvinner ved Winge, leser i Nordlys 1. april at styret i Winge Reisebureau Nord A/S oppfordrer oss om å avslutte streiken. Men, sier styret, bedriften vil forholde seg bare til de fagforeninger som er godkjent av NHO.

Bakgrunn

Det kan være grunn til å minne litt om bakgrunnen for konflikten. Gjennom vår fagforening, Luftfartens funksjonærforening (LFF), ble det i februar 1994 reist krav om tariffavtale. På det tidspunktet var bedriften ikke med i NHO, og ingen av de øvrige ansatte ved bedriften var organisert i andre fagforeninger. Med andre ord var Winge og LFF de eneste parter. Ledelsen i Winge ga ingen signaler om at de ikke ville underskrive avtale, men ettersom de var i ferd med å melde seg inn i NHO, ville de gjerne vente med forhandlingene inntil medlemskapet i NHO formelt var kommet i orden. Dette skulle skje pr. 1. september 1994.

LFF ga sin aksept. Etter 1. september 1994 er det NHO som har bestemt, mens bedriften har vært passiv. NHO ville ikke inngå tariffavtale med mindre vi gikk inn i Handel og Kontor (LO) eller YS. Vi mente, og mener, at det er vår selvsagte rett å velge fagforening og derigjennom få tariffavtale.

Forhandlingene og megling førte ikke frem, og det ble streik fra og med 21. desember.

130.000

LFF har 13 tariffavtaler med NHO og et like stort antall bedrifter som ikke

er tilsluttet NHO. Vi er i gruppe med ca. 130.000 lønnstakere som ikke er tilsluttet LO, YS eller AF. Så langt vår kunnskap strekker seg, er vi de eneste som må føre en langvarig kamp for tariffavtale.

LFF er vår fagforening, fordi vi der finner arbeidstakere som vi føler tilhørighet med. Ansatte i reisebyråer har kolleger i flyselskapene som gjør samme type arbeid, og som vi går på kurs sammen med. På samme måte finner f.eks. sykepleierne sitt fellesskap i Sykepleierforbundet, og ansatte i varehandelen er medlem i Handel og Kontor. Winge taper penger på streiken. Bedriftens egne tall er 1,5 mill. kroner bare i januar. Tallene for februar og mars er ikke offentliggjort, men de er neppe lavere. Winge taper markedsandeler som det kan bli vanskelig å gjenvinne. Store beløp og store konsekvenser bare for å si nei til oss seks streikende kvinner.

Hva vil skje?

Hva vil skje om Winge/NHO underskriver avtalen? For det første vil streiken umiddelbart være slutt, og Winge kan konsentrere seg om å drive forretning. For det andre inneholder avtalekravet ikke noen lønnskala, og dermed vil ikke bedriftens kostnader øke. Oppfordringen fra styret i Winge om at vi må avslutte streiken kan ikke tolkes på noen annen måte enn at Winge er i en situasjon der de kan tenke seg en avtale, men at mektige NHO ikke vil høre på bedriften. NHO er til for Winge, ikke omvendt. Winge bør derfor instruere NHO om at avtale skal

signeres. Utkastet ligger hos NHO. Det mangler bare arbeidsgiversidens signatur. «Men bedriften vil forholde seg til de fagforeninger innen reisebyrånæringen som er godkjent av NHO når det gjelder inngåelse av tariffavtale,» står det å lese i Nordlys. Først vil vi bemerke at LFF er den største fagforening for funksjonærer innen fly- og reisebyråbransjen. LFF har flere medlemmer enn LO og YS til sammen. For det andre, og det er viktigst, får vi oss ikke til å tro at bedriften virkelig mener at NHO skal «godkjenne» fagforeninger. Det kan nok finnes land der arbeidsgiverne bestemmer hvor de ansatte skal være organisert og hvor de skal få sin tariffavtale, men vi tviler på at disse landene finnes i Europa. Det er vi som arbeidstakere som skal velge vår fagforening, og tariffavtale er en naturlig konsekvens av vårt valg.

I likhet med styret i Winge ønsker også vi at konflikten kan avsluttes, og at det skjer raskt. Samtidig som Winge taper masse penger, har vi nå i nesten fire måneder gjennomlevd hverdager som er langt fra misunnelsesverdige.

Vi håper med denne henvendelsen å få styret i Winge til å innse at nok er nok, at fire måneders streik er mer enn nok. Kanskje er styret i Winge redd for å «tape ansikt» dersom avtale underskrives. Vi kan forsikre om at den støtte og forståelse vi daglig får fra andre fagforeninger og enkeltpersoner gjør at vi er sikker på at Winge vil vinne respekt dersom avtale underskrives.

Styret i Winge taper mer og mer respekt for hver dag de, sammen med NHO, fører sin lille krig både mot oss som streiker og mot det vi alle trodde var selvsagte rettigheter i Norge anno 1995; nemlig retten til selv å velge fagforening og retten til avtale.

(Nordlys 22 april 1995)

Wingestøtte

Lærerforbundet Troms gir i en årsmøteresolusjon sin fulle støtte til de seks streikende Winge-jentene.

Årsmøtet sier i resolusjonen som ble vedtatt enstemmig av de 100 delegatene, at det er stor forståelse for streikegrunnet.

– Det må være en grunnleggende rettighet å få organisere seg i den fagforeningen man ønsker, og å kreve at arbeidsgiverne må inngå tariffavtale med fagforeningen, heter det i vedtaket.

Sp støtter Wingejentenes kamp

– Styret i Tromsø Senterparti støtter helt opp om Winge-jentenes kamp om å få tariffavtale. Vi støtter deres kamp om den frie organisasjonsrett, og vil oppfordre våre medlemmer og sympatisører om ikke å bruke reisebyrået, sier kommunepartileder Geir Finne til Nordlys.

– Winge Reisebureau har hittil tapt fem millioner kroner i omsetning siden streiken begynte for fire måneder siden.

– Men vi ser at firmaet lokalt ikke taper penger. NHO betaler regningen.

Vi synes det er særlig oppsiktsvekkende at LOs toppfolk i Troms i denne saken går hånd-i-hånd med NHO – og lar NHO betale kalaset, mener Geir Finne.

Han sier at han tolker uttalelsene fra disponenten i Winge som om han går inn for en utelukkelse av de streikende på arbeidsmarkedet. Det er særdeles alvorlig, og betyr en skjerping av konflikten, sier Geir Finne.

(...)

(Nordlys 26 april 1995)

Wingestøtte

Selgerforeningen Tromsø HF er en fagforening/interesseorganisasjon for aktive selgere i Troms og Finnmark med 205 medlemmer. Foreningen er tilsluttet Norges Handelsreisendes Landsforbund og er partipolitisk nøytral. Våre medlemmer er storforbrukere av reisebyråtjenester. Foreningen støtter de seks jentene som er i streik ved Winge Reisebyrå med kr. 2.000,-.

I en uttalelse heter det bl.a.: Det som forundrer oss er den passive holdningen fagbevegelsen viser med hensyn til støtte og sympati for de streikende. Det er ikke bare en streik for å få opprettet en tariffavtale, men en streik som har utviklet seg til å bli en prøvestein for

NHO og LO for å gjennomføre tvangsorganisering av medlemmer.

Her bør vel også YS være på vakt.

Er det «svenske» tilstander fagbevegelsen ønsker seg? Da kan iallfall forbund og lokale fagforeninger som ikke er tilsluttet LO, si takk og farvel til tarifforhandlinger. Dette er et stort tankekor for oss som er organisert i fagforbund som ikke er tilsluttet LO. Det burde være det for flere.

(...)

Selgerforeningen Tromsø HF oppfordrer alle som er organisert og ønsker å beholde den frie forhandlingsrett om å støtte og vise sympati for de seks streikende jentene.

Har tapt 5 millioner på Winge-streiken

... men NHO tar hele regningen

Winge Reisebureau i Tromsø har tapt over fem millioner kroner i omsetning siden de seks ansatte startet streiken for fire måneder siden, sier disponent Arild Hansen til *Nordlys*. Men tapet vil bli erstattet av Næringslivets hovedorganisasjon.

– Vi har foreløpig bare betalt Winge et forskudd på 500.000 kroner, sier Even Bolstad ved NHOs forhandlingskontor i Oslo til *Nordlys*.

– Når konflikten er over, vil vi foreta det endelige oppgjør med Winge, sier han.

NHO har et velfylt fond for å dekke tap som bedrifter har ved streiker av denne karakter. Arbeidsgiverne vil at medlemsbedrifter ikke skal bli skadelidende når striden dreier seg om viktige prinsipper.

Har tapt 15 prosent

Det handler slett ikke bare om prinsipper om en tariffavtale når de seks Winge-jentene streiker. For arbeidsgiveren dreier saken seg om tapt omsetning og tapte markedsandeler, særlig på ferie- og fritidssektoren.

(...) Vi har tapt markedsandeler på 15 prosent. Vi opplever at store kunder forsvinner og ikke lenger bruker oss som reisebyrå. Vi vet ikke om vi seinere får tilbake disse kundene, sier Hansen.

Kostbar streik

NHO erstatter den målbare økonomiske svikten. (...) Den årlige omset-

ningen i Tromsøbedriften er på 70 millioner kroner. (...) Arild Hansen sier at det nå er sju ansatte i salg etter at virksomheten på Prostneset er blitt overført til Winge-lokalene i Grønnegata. Det er ingen bevegelse i konflikten. Ingen av partene vil bøye seg.

– Jeg mener at utspillet ligger hos Luftfartens funksjonærforening. Det er galskap at ledelsen i LFF skal styre at seks jenter i Tromsø skal gå arbeidsledige. De streikende har selv fått munnkurv av foreningen sin, mener Hansen.

– Ødelegger for seg selv

– De seks streikende ødelegger ikke bare for oss i Winge som arbeidsgiver. Men de seks ødelegger for seg selv og sine muligheter på arbeidsmarkedet. Jeg spør kolleger om de kan tenke seg å ansette noen av de streikende i deres bedrift. Svaret er kontant nei.

Arild Hansen sier at den siste måneden har de seks streikende stått utenfor Winge-kontorene i kanskje bare fem timer.

– Det viser nok hvor stor streikeviljen deres er. På den annen side forstår jeg den psykiske belastning det er for dem å streike på et slikt grunnlag.

Arild Hansen mener at sympatien blant folk flest nå er på bedriftens side.

– Det har snudd. Det merker vi.

(*Nordlys* (Lars Egil Mogård)
25 april 1995)

Krampaktig Winge-smil

Winge reisebyrå har tapt 8,5 millioner kroner på arbeidskonflikten med Luftfartens funksjonærforening (LFF). Det er i dag et halvt år siden LFF tok ut seks medlemmer i en prinsippstreik som synes like fastlåst som før. Disponent Arild Ø. Hansen betviler at det er plass til alle seks jentene ved reisebyrået i dag. Inntektssvikten har skutt fart for Winge reisebyrå etter påske. Mens byrået tapte 1,5 millioner kroner hver måned fra januar til påske, har svikten økt til to millioner kroner i mai. Samme svikt ser ut til å ramme juni, oppgir disponenten. Ifølge Arild Ø. Hansen er det privatkundene som i første rekke har vendt reisebyrået ryggen, mens forretningstrafikk er tilnærmet lik. Etter første halvår har Winge tapt 30 prosent av salgsbudsjettet.

Sympatien snudd

– Vi får sterke reaksjoner på streiken fra kundene våre. Mens sympatien lå hos de streikende de to første månedene, mener disponenten å ha merket en endring hvor sympatien er snudd til arbeidsgiversidas fordel.

– Folk er rystet over at LFF kan manipulere med en arbeidsgiver på denne måten, sier Arild Ø. Hansen.

Permitteringer

– Jeg betviler at det er plass til alle i dag, sier disponent Arild Ø. Hansen. I en lovlig streik kan ikke Winge si opp

noen av de seks streikende, men satt opp mot den dramatiske salgssvikten betviler disponenten at det er økonomisk grunnlag i bedriften for alle seks. Permitteringer kan være en mulighet, sier disponenten og antyder to over-tallige slik saken står i dag.

Ikke optimist

Disponent Arild Ø. Hansen tror ikke på noen snarlig løsning av konflikten. Sommerferien står for døra og det betyr stopp i samfunnsmaskineriet fram til midten av august. Han kjenner heller ikke til initiativ til å løse saken ut-over et kompromissforslag fra NHO om at de streikende fikk stå i LFF mot å gå innpå en lønns- og tariffavtale som den de LO-organiserte i bedriften har. Utspillet er blankt avvist av LFF som står på prinsippet om fri rett til å velge organisasjon.

Medfølelse

– Jeg har medfølelse med jentene, men den er todelt. De gikk jo inn i konflikten med vitende og vilje, men jeg tror at de er fanget i et edderkoppnett de ikke ante rekkevidden av for et halvt år siden, sier disponenten som etterlyser et verktøy i loven som kan sette en stopper for streiker av mer enn fire til seks ukers varighet.

– Folk aksepterer ikke lengden. Det er galskap å streike i et halvår for et prinsipp, hevder Winge-disponenten.

(Tromsø (Marit B Andersen)
21 juni 1995)

Streik i seks måneder

De seks streikende Winge-jentene setter igjen på seg streikebindet og stiller opp ved inngangen til arbeidsplassen. I dag er det seks måneder siden konflikten startet. Tove Skardal synes det er beklagelig at bedriften taper store penger på streiken, men hun betviler at den fører til økonomiske bekymringer for Winge som får salgssvikten dekket av NHO.

– Jeg er forbauset over at bedriften og NHO velger å gå på store økonomiske tap framfor å gi oss en tariffavtale som ikke ville ha kostet bedriften fem øre, sier Tove Skardal. Savnet av jobben er det bred enighet om i seks-tetten, mener Skardal.

– Det er ikke spesielt hyggelig ikke å kunne gå på jobben. Jeg er stolt av den bransjen jeg jobber i, sier Tove Skardal. I likhet med disponent Arild Ø. Hansen føler hun at det er langt fram for å løse konflikten. Hun ser ingen umiddelbar løsning i striden som går på prinsippet til å velge fagforening og få opprettet avtale som regulerer arbeids- og lønsspørsmål.

– Vi lever på streikebidrag. Dette er en kostbar konflikt for Luftfartens funksjonærforening, men vi klarer oss, sier Tove Skardal.

(Tromsø (Marit B Andersen)
21 juni 1995)

– Bråkebøtter

Jeg har snakket med flere bedriftsledere i Tromsø. Jeg har den oppfatningen at mange mener de streikende Winge-jentene er «bråkebøtter» som bedriftene ikke vil ansette. Det er sjef for Winge-kontoret i Tromsø, Arild Ø. Hansen, som fyrer av denne kraftsalven.

Han har tidligere sagt at de streikende ødelegger for seg selv. – Ja, det er trist. Vi taper kunder, og er kanskje nødt til å permittere noen av dem. Jeg mener LFF ikke bryr seg om arbeidsplasser, men sitter trygt sørpå og lar jentene i Tromsø streike for seg for et prinsipps skyld.

– Har Winge ansatt folk i de streikendes sted? – Nei. Vi har to som skal slutte og har tatt inn to nye. De skal bare erstatte de som reiser.

Utsetter megling

Kretsmeklingsmann Eldbjørg Aadland i Tromsø sier det kan gå opp til et halvt år til før hun innkaller partene i Winge-streiken til mekling. – Det er ikke grunnlag for å megle nå. Dersom det ikke kommer signaler fra partene, vil jeg avvente, kanskje seks måneder fra nå av.

(Tromsø (Bente Simonsen)
22 juni 1995)

Mafiainspirert mannsbastion

Faglig leder Anne Wollstad i Luftfartens funksjonærforening (LFF) var ikke nådig overfor NHO i sin appell i det alternative 1. mai-arrangementet.

Anne Wollstad så Winge-jentenes streik som en kamp mellom seks jenter i Tromsø og en mafiainspirert mannsbastion som NHO.

Kampen om å få en tariffavtale for jentene ved Winge reisebyrå mente Wollstad er en kamp om hvem som skal få lov til å organisere arbeidstakere.

– Karl Glad var ikke fornøyd med hvilken fagforening jentene på Winge valgte, og straffer dem med å i si nei til tariff-avtale, sa Anne Wollstad i sin appell på Torget.

Hun mener det er feil å påstå at seks jenter i Tromsø kan føre til kaos på arbeidsmarkedet hvis de organiserer seg i den fagforeningen de vil.

Streiken ved Winge har nå vart i 131 dager, og dermed har jentene stått mot presset i over fire måneder.

– Jentene gjør det som de færreste av oss ville tort. De utfordrer de viktigste kreftene i vårt samfunn, og har dermed vist oss at det går an å slåss mot overmakta, sa Wollstad til de mange frammøtte.

LFFs faglige leder hevder videre at det ikke vil koste noe å gi jentene en tariffavtale i dag. Det eneste måtte være å tape ansikt.

(Tromsø (Geir Seljeseth)
2 mai 1995)

1. mai-taler for siste gang

Etter de siste dages harde utfall fra Gudmund Garfjeld [leder i Tromsø samorg] hadde ikke Gerd Bjørhovde noen tro på at hun ville bli invitert som hovedtaler igjen. Som planlagt trosset hun Samorgs linje og ga en uforbeholden støtte til Winge-jentene.

SVs toppkandidat foran kommunevalget til høsten, Gerd Bjørhovde, startet sin tale med å tilkjenne at hun trodde det var hennes siste 1. maitale. Hennes tross av Samorgs linje om å fortie Winge-konflikten, trodde hun ikke ville føre til flere invitasjoner.

For Gerd Bjørhovde er Wingejentenes kamp også kvinnekamp. Kvinner har en lav organisasjonsprosent, og derfor er det viktig for jentene å organisere seg.

Da burde det etter Bjørhovdes mening være viktigere at jenter organiserer seg enn hvor de er organisert.

– Vi må være i stand å tåle at de har valgt en annen fagorganisasjon enn hva vi helst skulle ønsket, sa SVs listetopp til de frammøtte på torget.

(Tromsø (Geir Seljeseth)
2 mai 1995)

– Steikebryteri

– Dette er et klassisk eksempel på streikebryteri.

Faglig leder i Luftfartens funksjonærforening (LFF), Anne Vollstad, raser mot ledelsen i Winge reisebyrå. I går ble det ene av Wings to utsalg i Tromsø nedlagt. De fire ansatte ved dette kontoret ble overført til det utsalget hvor de seks streikende Wingejentene arbeider.

– De fire sitter nå fysisk på plassene til våre jenter, sier Vollstad. – Winge har hele tida drevet med streikebryteri ved at mellomledere og ledere har utført arbeidsoppgavene til de seks, men dette er så drøyt at det ikke kan bortforklares. (...) Vi prøvde å snakke med de fire da de var på vei inn på på kontorene, men de nektet.

Omsetningssvikt

Winge har hatt to utsalg i Tromsø siden 1. januar i år etter at de i fjor kjøpte Espenes reisebyrå. De seks streikende jobber ved det opprinnelige Winge-kontoret. Foruten de seks, jobber det fire ledere ved dette kontoret. Det er det tidligere Espenes-kontoret som nå er nedlagt, og de fire ansatte er altså flyttet over til det andre kontoret. Administrerende direktør Håkon Bjercke i Winge reisebyrå sier planene om sammenslåing har vært kjent helt siden oktober i fjor:

– Disse planene var kjent før streiken ble iverksatt 21. desember i fjor, men vi gjennomfører dem tidligere enn vi hadde tenkt. Årsaken er omsetningssvikt som følge av streiken, sier han.

– Dette er ukjent for oss, sier streikeleder Tove Skardal. – Det har vært

snakk om at vi skulle få et samla kontor i august i år, men det har vært meningen at vi skulle se oss om etter et nytt og større reisehus. Jeg stiller meg undrende til at det er plass til de fire på det lille kontoret vi har i dag.

Håkon Bjercke sier pultene til de seks fortsatt står ledig og avviser at de vil prøve å skvise de seks ut fra Winge med denne sammenslåinga. Samtidig kommer han med helt klare trusler til de streikende:

– Hvis omsetningssvikten fortsatt blir stor, er det klart vi må trekke konsekvensene av det. Men hvis de streikende kom tilbake til jobb nå, så vil vi helt sikkert unngå oppsigelser.

Bjercke vil ikke garantere at de seks streikende vil få beholde jobben, selv om de har lengst ansiennitet i Winge.

– Vi vil følge vanlig praksis i slike tilfeller. Vi vil vurdere ansiennitet og hvilke funksjoner de enkelte har. Det er totalen som teller.

– Er det fortsatt uaktuelt å gi de seks tariffavtale med LFF som part?

– Det er ikke vi som bestemmer det. Det ligger på NHO. Vi et helt maktesløse, uttaler Bjercke, som innrømmer at han mener at Winge-ledelsen har for liten handlefrihet i denne saken.

– De streikende synes det er utrolig at dere sier nei til samarbeid og ofrer markedsandeler for å stå på prinsippene til NHO?

– Da får jeg si at jeg synes det er utrolig at de vil ødelegge sin egen bedrift ved å stå så hardt på for sine prinsipper.

*(Klassekampen (Torstein Tranøy)
11 april 1995)*

Winge

LO-strid om Winge-jentene

Fellesorganisasjonen taler Handel og Kontor midt i mot og støtter Winge-streiken

Den over 100 dager lange streiken ved Winge-reisebyrå i Tromsø skaper splid mellom forbundene i LO. Mens Handel og Kontor har gått ut og bedt de seks jentene om å avblåse streiken for tariffavtale, kommer nå Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO) med klar støtte til de seks. FO er det første LO-forbundet som åpent støtter streiken som mange av LOs forbund og foreninger vegrer seg for å si noe om.

– Vi støtter jentenes rett til å få tariffavtale og til å organisere seg der de vil. Organisasjonsfrihet er et viktig prinsipp for fagorganiserte, sier FO-leder Oddrun Remvik. De seks Winge-jentene er som kjent medlem av Luftfartens funksjonærforening (LFF) som står utenfor LO. LFF konkurrerer med LO-forbundet Handel og Kontor om medlemmene ved reisebyråene.

– Er det ikke illojalt av dere å støtte Winge-jentene når LOs Handel og Kontor, som konkurrerer med LFF, ikke vil støtte dem?

– Hva andre organisasjoner gjør vil jeg ikke uttale meg om. For oss i FO dreier dette seg om en så viktig sak som retten til fritt å kunne velge seg fagforbund og få tariffavtale, svarer Remvik.

Kontroversielt

FOs klare støtte til Wingejentene er et meget kontroversielt standpunkt i LO-kretser. LOs distriktskontor i Troms har f.eks. gått klart ut mot de streikende. Men det er slett ikke bare de som tradisjonelt er mest lojale mot LO-ledel-

sen som er motstander av Winge-streiken. Klassekampen er kjent med at også fagforeningsledere som er RV-ere, sier nei til å støtte jentene. De vil imidlertid ikke gå ut med sine synspunkter fordi de ikke vil bli tatt til inntekt for NHOs kamp for å begrense forhandlings- og streikeretten.

Wingejentene har likevel stor støtte. En rekke foreninger og klubber i LO, samt flere fylkeslag i Lærerlaget, er blant de som er på lista over de som har ønsket jentene lykke til.

Utfordrer andre

Fellesorganisasjonen nøyer seg ikke med moralsk støtte. De bevilger 5.000 kroner til de seks Winge-jentene som har streiket siden 21. desember i fjor.

– Vi utfordrer andre fagforbund til å gjøre det samme. Det er viktig at andre forbund gir støtte når fagorganiserte står i rettferdige kamper, sier FO-leder Oddrun Remvik.

Fellesorganisasjonen har sjøl opplevd å ikke vinne støtte innad i LO i kampen for faglige rettigheter. Under kommuniststreiken i 1992 ville FO stevne regjeringa inn for den internasjonale arbeidslivsorganisasjonen ILO for bruken av tvungen lønnsnemd. FO fikk ingen støtte fra andre fagforbund i LO, heller ikke Norsk Kommuneforbund som hadde flest medlemmer i streik. FO kjørte likevel sak gjennom ILO – og vant fram.

(Klassekampen (Astrid Hamre)
10 april 1995)

Ein viktig kamp

Streikejentene ved Winge Reisebureau i Tromsø fortjener støtte i deira kamp for å opprette tariffavtale ved bedriften.

Ei av dei viktigaste kampsakene for arbeidarrørsla har vore retten til å organisere seg og til å kjempe for å bedre sine arbeidskår. Fri organisasjonsrett har ingen verdi for arbeidsfolk dersom ein ikkje også har rett til å forhandle fram avtalar som uttrykker akseptable og rimelige løysingar for partane.

Eg vil ikkje nekte for at små grupper, i kraft av sine nøkkeljobbar, kan prøve og lamme viktige samfunnsfunksjonar ved å aksjonere for egoistiske særkrav og slik prøve å misbruke prinsippa om fri organisasjonsrett.

Men eg kan ikkje sjå at det er riktig å hevde at streikejentene i Tromsø bryt med solidaritetstanken i arbeidarrørsla ved sine krav. Tvert om ser vi at deira kamp er nødvendig for å ta vare på viktige rettigheter som alltid har stått sentralt i arbeidarrørsla sin kamp.

Urimelige særfordelar av arbeidsfolk sin innsats har heilt andre klassar

i samfunnet til alle tider visst å rane til seg. I dag ser ein ei utvikling der dei rike i aukande grad bruker makta si til å grafse til seg stadig større delar av verdiskapinga til arbeidsfolk, og til å hindre arbeidsfolk i å hevde og å få sin rett. Globalt gir denne utbyttinga seg groteske utslag med svolt og fattigdom for massane, mens kapitalistane lever i overflod.

Her i landet vert vi gradvis styrt bort frå solidaritetssamfunnet som arbeidarklassen har kjempa fram, ved at kapitaleigarane får stadig bedre vilkår og direktørane får nye fallskjermar, mens arbeidarane systematisk vert tvungne til moderasjonslinja, og endåtil fratas retten til å opprette elementære avtalar.

Arbeidarklassen har, samla og i mindre grupper, ansvar for og plikt til å kjempe for å bedre arbeidarane sine kår og å styrke sin rett.

Ragnar Grape
faglig leiar i Tromsø SV
(lesarinnlegg i *Nordlys* 29 april 1995)

Styrk streikeretten i Norge!

I over 90 dager har seks kvinner ved Winge Reisebyrå i Tromsø streiket for retten til å inngå tariffavtale, og for retten til selv å bestemme hvilken fagforening de ønsker å stå i. I kjølvannet av denne streiken har arbeidsgiverne i privat og kommunal sektor kommet med forslag av svært fagforeningsfiendtlig karakter. Både Kommunenes Sentralforbund og NHO har flere ganger uttalt at de ønsker å innskrenke organisasjonsfriheten i Norge. De krever at bare organisasjoner med mer enn 100.000 medlemmer skal ha streike- og forhandlingsrett. Norsk Lærerlag tar kraftig avstand fra slike synspunkter.

Gufs fra 30-åra

At de to største arbeidsgiverorganisasjonene i Norge ønsker å svekke organisasjonsfriheten og derfor hele demokratiet i Norge, er alvorlig. NHO-direktør Karl Glad har sammenlignet situasjonen i Norge med den en hadde i England på 70-tallet. Er det den engelske «fagforeningsknusing» (union busting) NHO og KS ønsker i Norge også?

Bløff om streike-Norge

NHOs og Karl Glads påstander om Norge som det land det er lettest å opprette tariffavtaler i, og følgelig enklest å gå til streik i, er mildt sagt misvisende. Norsk arbeidsliv er ikke preget av streik og uro. All statistikk viser at Norge stort sett har ligget i nederste halvdel blant 15 vesteuropeiske land med hensyn til antall streikedager. Å hevde at Norge er blant de land det er

lettest å streike i, er derfor å snu fakta opp-ned. Norge er tvert om ett av de land i Europa som er *vanskeligst* å streike i. Norge topper nemlig statistikken over streiker som myndighetene etter bare kort tid har stoppet ved bruk av tvungen lønnsnemnd.

Redd for kvinneopprør?

Norsk Lærerlag er en fagforening blant mange som har varslet kamp for lønnsøkning i kvinnedominerte yrker. Da er det ekstra bekymringsfullt at utspill som truer streike- og forhandlingsretten kommer nå like før et tariffoppgjør der likelønn/kvinnelønn er satt på dagsorden. Det ulmer blant kvinnene i offentlig sektor. Er det denne kampen KS og NHO er redd for, slik at arbeidstakerne må bindes på hender og føtter, før kampen setter inn?

LO-sekretær på ville veier

LO-sekretær i Troms, Svein Rasmussen, har flere ganger støttet NHO og KS sitt syn i denne saken. LO-leder Yngve Hågensen har også kommet med påstander om at det er for lett å streike i Norge. LO burde heller være opptatt av hvordan fagbevegelsen kan styrke streikeretten, enn hvordan vi skal undergrave den. Men LO ellers er svært taus i denne saken. LO-sekretærens syn på dette kan umulig være representativt for LO i Troms?

Erling Briskemyr
leder i Norsk Lærerlag, Troms
(leserinnelegg i *Tromsø* i april)

Winge-jentene får støtte fra LO-forbund

Et enstemmig klubbstyre ved Rosenberg Verft i Stavanger gir Winge-jentene full støtte i kampen for tariffavtale.

Nestleder Morten Larsen (...) understreker overfor Klassekampen at styret ser faren for at en oppsplitting av fagbevegelsen kan svekke dens slagkraft.

– Når vi likevel har valgt å støtte Winge-jentene, som er medlemmer i den uavhengige Luftfartens funksjonærforening (LFF), så er det fordi alle de ansatte på Winge-kontoret ønsket å gå samlet inn i dette forbundet. Som klubb er vi for en sterk, enhetlig organisering – noe som betyr at dersom et flertall av ansatte i en bedrift velger en tilslutning til et forbund, så bør det være dette forbundet og deres klubb som organiserer på arbeidsplassen.

Larsen legger til at saken ville stilt seg annerledes dersom Winge-jentene hadde fordelt seg på flere forbund.

– En slik oppsplitting ville ført til kaos. Og i en slik situasjon ville vi bare vært glad til for at LO og NHO blanda seg inn, sier han.

Den LO-tilsluttede Rosenberg-klubben har ingen betenkeligheter med å tale LO midt imot ved å støtte Winge-jentene. Nestlederen mener at LO har håndtert saken på en svært uheldig måte.

– LO splitter

– Når det gjelder faren for oppsplitting av fagbevegelsen, så bidrar bare LO til å øke den når de forsøker å tvinge

Winge-jentene inn i Handel og Kontor. Hvis LO fortsetter denne linja, så kommer organisasjonen fort ut å kjøre. Da varer det ikke lenge før stadig flere arbeidstakere melder seg over i andre forbund. LO kan i lengden bare vinne fram ved at de slåss for medlemmenes interesser – ikke ved tvang mot andre fagforeninger. Og de må jo ha noe å tilby potensielle medlemmer.

(...)

Organisasjonsrett

Også deltakerne på Norsk Transportarbeiderforbunds landtransportkonferanse har gitt sin fulle støtte til de streikende Winge-ansatte. I motsetning til klubbmedlemmene på Rosenberg Verft, er det ikke avgjørende for transportarbeiderne at Wingejentene går samlet inn i LFF.

Transportarbeiderne vektlegger den frie organisasjonsretten i sin støtteerklæring, og ville støttet jentene selv om de valgte hver sine forbund.

– NHO og LO har gjensidig anerkjent den frie organisasjonsretten. Til tross for dette går de nå sammen for å forhindre at de seks kvinnene ved Winge reisebyrå får opprettet tariffavtale. Retten til tariffavtale er grunnleggende i et moderne samfunn. Vi vil ikke være med på å gi aksept for NHOs ønske om å begrense forhandlings- og streikeretten bare fordi folk tilhører «feil» fagforening, sier Siv Svanem i Midtnorsk transportarbeiderforening.

(...)

(Klassekampen (Stine Hafrom))

Jentene i Tromsø viser veg

Krav om fri organisasjonsrett er reist av seks kvinner i Winge Reisebyrå i Tromsø. Dette undrar ingen, at kvinner søker seg mot mindre fagforeiningar der dei kan nå fram og verta høyrde og der dei kan få eit godt fagleg nettverk og miljø. Det er nytt å sjå og høyra den sjølsagte avslappa stilen og tonen desse kvinnene har vunne; uanfakta av patronisering og lågpanna utspel og språkbruk frå motparten.

Saka har røska opp i NHOs manns-sjikt og får sindige herrar ut av sitt saklige skinn, slik ein såg i Debatt 21 på NRKtv. NHO ser demoniske perspektiv med fullt kaos i desse seks jentene og ein tredje fagforeining å forhalda seg til i verksemda Winge.

Dette fortel oss at her er det nytanking på gang, hos kvinnene! Dei vil ut av LO-mastodonten der kvinnesynspunkt ror tungt og seint. Dei søker ei fagforeining som er effektiv aktør på deira vegne og der dei når fram. Det nye er også den tverrfaglige profilen som teiknar seg i fagforeininga dei har valt, tydelig påverka av kvinners nettverksarbeid på tvers av yrkesbåsar på 80- og 90-talet. Lenge nok har LO og YS fungert som blokker med falsk styrke ut frå medlemstal, spesielt for kvinner. Her er for lite kreativitet, for

lite effektivitet, for treig tankemasse og for liten handlefridom. Handtrykka mellom Hågensen og Glad er for hjartelige og enigheten for stor, litt småskjenn over millionar av fallskjermar, som burde vera ei kjempesak for LO og arbeidstakarane sin største fagorganisasjon. LO og NHOs politiske analyser lyser i hop og den konsensus som der rår, med AP-regjeringa som medspelar, bør setjast i rørsle.

Bedriftssosiolog Eva Sternberg, Gøteborg, hevdar at den mannlige strategien med større og større einingar, freistnaden på å fusjonera seg vekk frå problema, vil stranda innan tusenårskiftet. Norge utanfor EU viser veg, kvinnefleirtalet som heldt Norge utanfor mastodonten EU, viser veg. Og jentene i Tromsø viser veg.

Det er altså djup grunn til å bekymra seg, både i LO og i NHO. Landets manøvreringsdugleik som lita eining i internasjonalt samarbeid og fredsarbeid er eit faktum. Lite å undrast over at slike strukturar og slik handlefridom slår inn og kan komma til å fornya og skapa om fagforeiningskampen i ei tid då verksemder med millionoverskot viser liten vilje til å ta inn folk, syna samfunnsansvar og fornya seg.

Karin Moe
(leserinlegg i *Klassekampen*
22 mars 1995)

Slik skal NHO knuse streikeretten

NHO vil ha slutt på «meningsløse» streiker og kommer nå med drastiske forslag til begrensninger i forhandlings- og konfliktretten. De små må finne seg i å jobbe via de store, mener NHO-direktør Lars Chr. Berge. Han vil at bare den største organisasjonen innenfor hvert område skal ha forhandlings- og streikerett. Forslaget er slett ikke bare rettet mot oljearbeidere og ansatte i luftfarten. Det vil også ramme YS og enkelte YS-forbund, som etter Berges mening må finne seg i å overlate streikeretten til LO. NHOs forslag kan bli en realitet om kort tid. I løpet av våren vil det såkalte Arbeidsrettsrådet, hvor både LO og NHO sitter, komme med forslag om sterke begrensninger i streike- og forhandlingsretten.

Viseadministrerende direktør Lars Chr. Berge i Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) er på krigsstien. Nå skal det bli slutt på at små og «uansvarlige» fagforeninger og forbund kan streike seg til høyere lønn og rettigheter som ikke er akseptert av storebror LO.

– En liten spekkhogger skal ikke ha de samme rettighetene til å forhandle, streike og til å inngå tariffavtale som de store hovedorganisasjonene som tar ansvar for den totale lønnsutviklinga i samfunnet, sier Berge. En av disse «spekkhoggerne» er Luftfartens funksjonærforening (LFF), som verken er medlem av LO, YS eller AF. I Tromsø har seks kvinnelige ansatte i Winge reisebyrå streiket i snart tre måneder fordi arbeidsgiver og NHO nekter å inngå tariffavtale med dem og LFF. LFF har varslet sympatistreik fra tirsdag – en

streik som vil lamme store deler av flytrafikken i Norge.

– Både LO og YS har tariffavtaler ved reisebyråene i dag. Vi kan ikke godta en tredje avtale med en forening som tydeligvis er villig til å ta i bruk sterke pressmiddel for å få det som de vil. Problemet er at vi fullstendig mangler kjøreregler i arbeidslivet for å hindre en slik parallellkjøring som det her legges opp til.

LO og NHO sammen

Berge og NHO har godt håp om at de vil få gjort noe med dette. Det statlige Arbeidsrettsrådet, hvor LO og NHO til sammen har fire av sju medlemmer, vil i løpet av våren legge fram forslag til endring av Arbeidstvistloven som vil bety en kraftig innstramming av streike- og forhandlingsretten i privat sektor.

– I rådet er det bred enighet om at streike- og forhandlingsretten må begrenses. Det samme gjelder muligheten til å inngå tariffavtale, uttaler Berge, som selv deltar i utvalget. Det gjør også LO-leder Yngve Hågensen, som før jul uttalte at var altfor lett å streike i Norge.

NHOs forslag

Hva utvalget konkret vil foreslå er ikke klart. NHO-direktøren har imidlertid sine forslag klare:

– Loven må utformes slik at forhandlings- og konfliktretten blir forbeholdt de store hovedsammenslutningene. Det må stilles krav om at en slik sammenslutning må ha et visst antall medlemmer – jeg kan tenke meg 100.000, at den må være landsdekkende og at

den må kunne forplikte sine medlemmer gjennom tariffavtaler. I privat sektor er det bare LO, YS og AF som oppfyller disse kravene. De som er utenfor må enten velge å bli med de store eller bli stående utenfor og ta det de andre får uten å ha rett til å streike.

På denne måten vil to av LOs hovedfiender som står utenfor hovedsammenslutningene – LFF og Oljearbeiderenes fellelessammenslutning (OFS) – kunne bli fratatt de viktigste redskapene en fagforening har. Uten tariffavtale, forhandlingsrett og streikerett er det nemlig ikke mye igjen av en fagforening.

Men Berges forslag begrenser seg ikke bare til å ta de som står utenfor LO, YS og AF. NHO-direktøren vil ha slutt på at LO- og YS-forbund konkurrerer om de samme medlemmene. Han bruker forholdene innafor rutebilsektoren som eksempel. Der kniver LOs Norsk Transportarbeiderforbund og YS' Norsk Rutebilarbeiderforbund (NRAF) knallhardt om medlemmene.

– I 1992 streiket NRAF etter at vi var ferdige med forhandlingene med Transport. Vi kunne ikke gi mere til YS-forbundet.

– Betyr det at du mener at bare en av de to skal ha forhandlings- og streikerett?

– Ja. Ved forbundsvisе lønnsoppgjør er det de som har flest medlemmer innafor et område og som i tillegg er medlem av en hovedorganisasjon, som må få forhandle først. Den som er først skal ha fulle rettigheter. Så kommer de andre etterpå. De kan jo ha behov for å forhandle om noe spesielt, men skal ikke ha rett til å gå ut i lovlig konflikt for å kreve mer enn det den første har oppnådd.

Denne praksisen ønsker Berge også å overføre til de lønnsoppgjørene hvor det kun er sentrale forhandlinger mellom NHO, LO, YS og AF. – Vi kan jo ikke gi mer eller mindre til YS likevel. Når LO har forhandlet fram, må de andre finne seg i å få det samme

– YS vil vel kanskje ikke bli særlig glad for å bli fratatt streikretten ved sentrale oppgjør?

– Det vil være sånn for LO også. De vinner noe på den ene sida og taper på den andre ved at reglene endres. Vi må finne ordninger som gjør at de tre – LO, YS og AF – får en rimelig uttelling der de er størst.

For AF vil ikke disse endringene bety særlig mye. I privat sektor konkurrerer AF nemlig ikke med LO og YS om medlemmer på de samme områdene. Det er i første rekke YS som blir skadelidende. Både i privat sektor og i kommunene konkurrerer YS og LO flere steder om medlemmenes gunst. LO er størst de fleste stedene.

– Ikke udemokratisk

– Når du fratår fagforeninger forhandlings- og streikeretten opphever du jo i praksis den frie organisasjonsretten?

– Nei, alle skal stå fritt i å melde seg inn der de vil. Poenget er at dette ikke automatisk skal gi de rett til å få tariffavtale og rett til å forhandle og streike. De små må bare finne seg i å gå inn i de store hvis de ønsker fulle rettigheter. Dessuten er det slik at vi ikke krever andre regler enn det som er praksis i staten i dag, svarer Berge.

I Tjenestetvisteloven, som gjelder for staten, er forhandlingsretten begrenset til hovedsammenslutninger som har minst 10.000 medlemmer og som dekker minst fem etater.

Mer til kapitalen

Det finnes to helt åpenbare årsaker til at LO og NHO nå går sammen om å begrense forhandlings- og streikeretten. For LOs del gjelder det å få fordeler i konkurransen med de som står utenfor. For NHO dreier det seg om at de ønsker at LOs moderate og samarbeidsvillige politikk skal bli mest mulig enerådende.

– Når dere snakker om ansvarlige organisasjoner, så mener dere vel egentlig at kapitalen og bedriftseierne skal få mer?

– Det er en balanse i alt. Vi kan ikke få alt vi vil, vi heller. Men tenk hvordan dette landet ville sett ut dersom ikke fagbevegelsen siden 1988 hadde ført den ansvarlige politikken de har gjort.

(*Klassekampen* (Torstein Tranøy)
17 mars 1995)

– Begrens streikeretten

– Arbeidstvistloven må sette begrensninger på størrelsen og omfanget til de forbund som skal kunne få inngå tariffavtale. Bare det største forbundet innafor hvert område bør ha forhandlings- og streikerett.

Uttalelsene stammer ikke fra arbeidsgiverhold, men derimot fra lederen i Fellesforbundet, Kjell Bjørndalen. Forbundet er med sine nær 160.000 medlemmer både LOs og Norges nest største fagforbund. Bjørndalens synspunkter ligner til forveksling på de viseadministrerende direktør Lars Chr. Berge i NHO presenterte i et større intervju i *Klassekampen* 17. mars i år. Forslagene er også mer konkrete enn noen forbundstopp i LO hittil har gått ut med.

Arbeidstvistloven er så gammel at jeg synes det er helt betimelig å se på den, sier Bjørndalen. Det er denne loven som regulerer hvem som kan inngå tariffavtale, og dermed bestemmer hvem som har forhandlings- og streikerett i privat og kommunal sektor. Det

statlige Arbeidsrettsrådet, hvor LO og NHO har fire av sju representanter, vurderer nå endringer av Arbeidstvistloven.

Jeg synes det er riktig at en vurderer begrensninger av streikeretten. Vi har hatt en holdning i fagbevegelsen siden dens barndom at større fellesskap har gitt større makt og dermed bedre mulighet for innflytelse. I de siste åra har det vært en utvikling der stadig flere profesjonsgrupper som bare vil mele sin egen kake, har gjort seg sterkere gjeldende. Hvis disse smågruppene skal få utvikle seg, kan arbeidsgiverne lettere spille grupper ut mot hverandre. Det blir alles kamp mot alle. Det vil ikke minst arbeiderbevegelsen tape på.

Bjørndalen vil derfor sette en nedre grense for at et fagforbund skal kunne få tariffavtale. I prinsippet er det fullt mulig for to personer å danne en fagforening og kreve en avtale. Det bør settes grenser, men hvor den skal settes har jeg ingen formening om nå.

Mot Winge-jentene

Bjørndalen bruker streiken blant Winge-jentene i Tromsø som eksempel på den utviklinga han vil stoppe:

– I Tromsø bruker de streikevåpenet for å legalisere egen organisasjon. Det var ikke det en hadde i tankene da Arbeidstvistloven ble laget i 1927. Dessuten har jo Handel og Kontor en egen tariffavtale ved dette reisebyrået. Det er uholdbart at utbrytere skal kunne danne egen forening og kreve egen avtale der det er avtaler fra før. Hvis det blir to avtaler innafor samme område, blir det mye lettere for arbeidsgiverne å spille de ansatte ut mot hverandre. Bjørndalen vil derfor at bare det største forbundet innafor hvert område skal kunne få inngå tariffavtale. Forslaget vil ikke bare ramme organisasjoner som står utenfor de store hovedsammenslutningene LO, YS og AF. I rutebilsektoren er det f.eks. slik at LOs Transportarbeiderforbund fører en knallhard kamp med det jevnstore YS-for-

bundet Norsk Rutebilarbeiderforbund om medlemmenes gunst. Hvis Bjørndalen får det som han vil, må et av de to forbundene gi fra seg retten til å forhandle og streike.

Spekkhoggere

Men Bjørndalen ber også for sin egen syke mor. Nylig vedtok stillas- og korrosjonsarbeidere ved bedriftene Norcoat og Scana Contracting i Stavanger å melde seg ut av Fellesforbundet og inn i det uavhengige Oljearbeidernes fellessammenslutning (OFS). OFS opptrer som spekkhoggere på dette markedet, har Bjørndalen uttalt til *Næringslivets ukeavis*. Nå vil han han stoppe spekkhoggerne og ser med forventning fram til forslagene fra Arbeidsrettsrådet.

(Klassekampen (Torstein Tranøy)
21 april 1995)

NHO-strid om LFF

Luftfartens funksjonærforening (LFF) skaper ikke bare hodebry for ledelsen ved Winge reisebyrå i Tromsø. LFF og dets leder, Asbjørn Wikestad, har nå skapt full splid i NHO. Årsaken er at NHO-foreninga Norsk hotell- og restaurantforbund har inngått tariffavtale med LFF for de cateringansatte ved Scandinavian Service Partner på Værnes Flyplass i Stjørdal. Ledelsen i NHO nekter imidlertid å undertegne avtalen.

– Vi har overtrådd våre fullmakter i forhold til NHO. Vi trodde ikke en slik

avtale ville være noe problem, men vi gikk nok litt for langt i å anta at NHO ville være med, uttaler forhandlingskonsulent Inge Stordahl i Hotell- og restaurantforbundet til *Klassekampen*. Forbundet vil likevel stå fast ved avtalen, selv om NHO nekter å skrive under. Leder for NHOs forhandlingsavdeling, Gunnar Flaatt, sier de kan komme til å underkjenne tariffavtalen.

– Det normale er jo at foreningene ikke inngår avtale uten at de er enige med oss på forhånd. Dette er derfor en høyst uvanlig sak. Foreninga har imid-

lertid forpliktet seg til å undertegne, og det er derfor naturlig at de gjør det. Så blir det opp til oss å vurdere hva vi skal gjøre. Skal vi si OK eller er det andre alternativ? Vi har såpass mye trøbbel med LFF at det slett ikke er noe hast for oss å bestemme oss for hva vi skal gjøre.

Gunnar Flaot sier han ikke kjenner til noen andre tilfeller der NHO har nektet å undertegne en tariffavtale som en NHO-forening har akseptert.

Regnskap uten vert

Det var i fjor at LFF krevde tariffavtale for sine catering-ansatte på Værnes. Hotell- og restaurantforbundet sa nei, men etter en runde hos kretsmeklingsmannen ble det på høsten undertegnet en protokoll på at LFF-medlemmene skulle få avtale.

Striden var ikke slutt med dette. LFF måtte purre en rekke ganger før NHO-foreninga i slutten av mars i år endelig undertegnet selve tariffavtalen. NHO-ledelsen nektet imidlertid å signere. De var ikke med på forhandlingene og meklinga i fjor høst, og følte seg ikke forpliktet til å skrive under.

En av årsakene til at NHO-ledelsen sier nei, er den snart fire måneder lange konflikten ved Winge reisebyrå i Tromsø. De seks Winge-jentenes streik startet etter at meklinga om avtale for de catering-ansatte ved Værnes var brøt i havn.

– Utviklinga etter at vi skrev under protokollen i fjor høst har vist at vi gjorde opp regnskap uten vert, uttaler Stordahl i Hotell- og restaurantfor-

bundet. LFF har spredd seg til andre områder, noe som ikke har falt i god jord hos NHO.

– NHO-ledelsen vil tydeligvis gjøre livet mest mulig surt for oss, sier faglig leder Anne Vollstad i LFF.

Konkurransen

Tariffavtalen på Værnes er slett ikke den første som LFF har for catering-ansatte. Ifølge Anne Vollstad organiserer LFF mer enn 200 av de rundt 450 ansatte som står for laging og levering av mat til flyene på Fornebu. Her har LFF hatt tariffavtale i to-tre år. Fra 1. april tok Gate Gourmet, som eies av Swissair, over leveringa av mat til flyene på Fornebu. Tariffavtalen for LFFs medlemmer har nå løpt ut, og foreninga har krevd at den forlenges med de nye eierne. Gate Gourmet har også ansvaret for maten til flyene på Flesland utenfor Bergen. Også her krever LFF avtale. NHO og Hotell- og restaurantforbundet har foreløpig ikke svart.

– Cateringsektoren er den sterkeste voksende i LFF, forteller Vollstad. Vel 300 av foreningas 2.200 medlemmer arbeider med matlaging på flyplassene. Men LFF er slett ikke alene om å organisere catering-personalet. Både LOs Hotell- og restaurantarbeiderforbund og YS sitt Prifo har flere medlemmer i denne bransjen. NHO ønsker at disse to skal råde grunnen alene og vil derfor prøve å stoppe LFF. Det gjøres mest effektivt ved å nekte tariffavtale.

(Klassekampen (Torstein Tranøy)
19 april 1995)

Mye vil ha alt

Mye vil ha mer – og vel så det. Det er mottoet når NHO vil begrense streikeretten i næringslivslandet av melk og honning. Karl Glad diagnostiserer norsk arbeidsliv til å lide av engelsk syke, og skriver ut resepten: Se hva Thatcher og Major har klart! Vi må også begrense streikeretten, hvis ikke vil det bli anarki!

At NHO messer om retten til organisasjonsfrihet, samtidig som de aktivt, med og uten LO-hjelp, truer folk til å la være å melde seg ut av LO og inn i mer kampvillige foreninger gjør NHO-toppenes menneskerettserklæringer til det reine hykleri.

Dette er likevel bare krusninger på overflata av det fenomen som er i ferd med å komme til syne. For NHOs uttalte mål er en knipetangsmanøver der lønnsforhandlinger som prinsipp skal foregå lokalt, etter den enkelte bedrifts «lønnsevne», mens streikeretten skal sentraliseres etter hardeste planøkonomiske mønster. Med i dette målet hører framfor alt behovet for å stagge kvinnene i offentlig sektor som nå for alvor begynner å kreve et rettmessig lønnsnivå.

Karl Glad kaller på en sterk stat, der de store organisasjonene har full kontroll. Systemet har et navn, *corporatisme*, der graden av pluralisme eller autoritet avgjør hvilket fortegn en skal gi det. Den første varianten er velkjent fra vår tids parlamentarisme, mens den andre i sin ekstreme form, dannet det ideologiske grunnlag for fascismen i Italia. Det er noe en i det minste bør ha in mente når denne diskusjonen ruller fram med stor fart mot vedtak i det såkalte Arbeidsrettsrådet.

Dette kaller på en mer grunnleggende debatt om hva den vestlige parlamentarismen er i ferd med å omdannes til etter to tiår under liberalismens hegemoni. Ikke minst Karl Glads egen henvisning til det britiske eksemplet påkaller en slik oppmerksomhet. For nettopp der er det at korstoget for «individets rettigheter» har blitt mest systematisk brukt som ideologisk ammunition for enhver reform. Og nettopp der har det, tross retorikken om å bryte ned statens makt vært en sterk stat som har muliggjort de privatiserte markedsreformene.

Glads poeng om at toriene har lykkes i å knekke streikeiveren blant britiske fagorganiserte, bør ingen bestride. Tvert om: «Eksperimentet» bør mane til ettertanke over hvor langt det har vært mulig å rive opp alt som heter kollektive avtaler, elementære faglige rettigheter og muligheten til overhode å ta i bruk kampmidler. Ei knallhard lovgivning har nærmest gjort det kriminelt å gå til sympatistreik, og det er den sterke stat – jus, arbeidsrett og politi – som kontrollerer undersåttenes atferd. Grunnlaget blei lagt gjennom krigen med gruvearbeiderne i 1984–85 med den nette sum av 60–70 milliarder kroner som prislapp – på ett år!

Nå ville det være et utslag av uttallig mekanisk historieoppfatning å si at Norge er på vei til å kopiere Thatcher-Englands system. Hovedpoenget er at NHO – med stor pågåenhet, men også tålmodighet – ustanselig vil vise til det «beste» hos De Andre. Det beste i det britiske systemet, sett fra kapitalens synsvinkel, er at en både har knekt fagbevegelsens kampkraft, og dermed

rekordmaksimert profitten på bekostning av arbeidstakerne. Britiske lønnskostnader er nå nøyaktig det halve av tyskernes nivå, der også Norge for bare seks år siden befant seg. Nå er våre lønnskostnader under gjennomsnittet av handelspartnerne, og det må være en voldsom oppmuntring for NHO-korpset som ikke har uttalt to setninger det siste tiår uten å sutre over konkurranseevnen.

Den anglo-amerikanske sysselsettingspolitikken, med fleksibilitet i lønn og arbeidstid, med minstelønn som plasserer folk i arbeid under fattigdomsgrensa, med sosial nød hinsides resten av Vest-Europa, og med britisk toppnotering hva arbeidsukas lengde

angår, – dette er alt sammen realiteter som vil bli brukt i frihjulskapitalismens globaliserte konkurransesamfunn. Det vil alltid gi nye grunner til å klage over for høye norske standarder og for mange streiker, uansett hvor disiplinert norsk fagbevegelse er.

Vestens problem, sett fra arbeiderklassens side, er at det er alt for få streiker, alt for lite opprør mot markeds-tilpasning og konkurransehysteri. Hadde fagbevegelsen sagt et resolutt nei til Glads visjoner, kunne en kanskje trukket likeglad på skuldra over utspillene. Men når LO i egennyttens navn unnlater å påtale NHO-sjefenes ideologiske fritenkeri, er det faktisk fare på ferde.

Halvor Fjermeros
(Klassekampen 25 mars 1995)

Når Gro ikke får styre

LO og NHO går til felts mot streike- og forhandlingsretten. Alt skal styres av Gro Harlem Brundtland i dette landet.

Det er ikke måte på hvor frekke kvinner kan være. I Tromsø har seks av dem streiket i 85 dager. De lavtlønte reisebyrådamene hutrer seg gjennom Tromsø-vinteren for å få en tariffavtale, men arbeidsgiver sier nei fordi kvinnene er så dumme at de har valgt feil fagforening, Luftfartens Funksjonærforening (LFF). LFF er ikke en del av det «ansvarlige» LO eller det «ansvarlige» YS, og NHO-direktørene har derfor bestemt seg for at damene ikke kan få noen avtale.

Konflikten dreier seg om retten til å få tariffavtale og retten til fritt å velge organisasjon. For fagbevegelsen burde

dette være helt sentrale saker å forsvare, men det er det altså ikke. I stedet går både YS og LO i tospann med NHO for å knekke streiken i Tromsø.

Men LO nøyer seg ikke med kvinnene i Nordens Paris. I det statlige Arbeidsrettsrådet har LO og NHO til sammen fire av sju representanter. Blant dem er LO-leder Yngve Hågenesen, som før jul uttalte at det er alt for lett å streike i Norge. I løpet av våren vil dette rådet komme med forslag til hvordan forhandlings- og streikeretten skal begrenses. Rådet er også enig om stramme inn kravene for å kunne få tariffavtale. Hensikten er nettopp å knekke de små, som Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) og LFF. Forslagene vil antagelig bli behandlet av Stortinget senere i år.

NHO-direktør Lars Chr. Berge vil gå enda lenger. I Klassekampen i går tok han til orde for at det bare må være et forbund innenfor hvert område som skal ha forhandlings- og streikerett. Han vil ha slutt på at forbund innenfor samme område overbyr hverandre og går ut i det han kaller meningsløse streiker. Forslaget vil, hvis det blir gjennomført, føre til at en rekke forbund – også innenfor YS – risikerer å miste retten til å streike.

Det er ikke vanskelig å skjønne hvorfor NHO ønsker dette. LOs moderate og regjeringsvennlige politikk er den beste garantisten for at eierinntektene og de eventyrlige overskuddene i næringslivet kan fortsette å øke, slik vi har sett de siste åra.

At LO hopper på denne karusellen er dessverre også høyst forståelig. LO har store problemer med å rekruttere medlemmer. Fra 1986 til 1994 ble antall yrkesaktive medlemmer i LO redusert fra 635.000 til 563.000. YS, AF og frittstående forbund har i samme periode hatt en vekst i antall yrkesaktive på 78.000 medlemmer. LOs nære tilknytning til Arbeiderpartiet, den moderate lønnspolitikken og tafattheten i forhold til kvinnelønna kan være noen av forklaringene. Det kan også være at mange foretrekker å stå utenfor LO, fordi organisasjonen er meget topp tung og fordi det er relativt dyrt å være medlem. Basisen for en fagforening og et fagforbund er tariffavtalen og forhandlings- og streikeretten. LO vet utmerket godt at de i realiteten knuser enhver fagforening ved å frata dem disse rettighetene og at de selv vil tjene på at noen mister dem.

Selvsagt er det i lengden ikke noen fordel med en fagbevegelse som er fliset opp i mange små enheter, men det er jommen ikke noe bedre med en monolittisk enhet som i virkeligheten er styrt av interessene til Ap-toppen og Gro Harlem Brundtland. Det er all grunn til å slå ring om LFF og OFS, selv om noen vil mene at det er lett for disse gruppene å stå utenfor fordi de har så sterke og effektive kampmidler. Det er sjelden vi hyller den frie konkurransen, men LO trenger rett og slett det presset om en annen politisk kurs som slike forbund og foreninger representerer.

Dessuten har lederen i LFF, Asbjørn Wikestad, helt rett når han i dagens avis påpeker at hovedproblemet ikke er at forbund og foreninger konkurrerer med hverandre, men at alt for få er organisert.

Til sjuende og sist handler Wingejentenes kamp og striden om streikeretten, om vi ønsker et samfunn som er enda mer korporativt enn i dag – altså et samfunn der politikerne og toppene i de store organisasjonene innad i arbeidslivet bestemmer og «løser» alle konflikter seg i mellom. Den handler om demokrati, pluralisme og organisasjonsfrihet. Konsekvensen av LO, NHO – og skal vi tippe Ap-toppens – kamp mot de «små og uansvarlige» er nemlig at makta strammer grepet ytterligere. Det norske samfunnet i 1995 ser ikke ut til å tåle de som ikke underordner seg Gro Harlem Brundtlands «enevelde».

Torstein Tranøy
(Klassekampen 18 mars 1995)

Wikestad: Helt ypperlig hvis NHO har rett!

Flere av jentene som er i streik har ei lønn som er under 140.000 kroner i året, selv om de har vært der i nesten ti år. Det vil være helt ypperlig hvis NHO har rett i at vår inntreden vil bety at de får høyere lønn.

Leder Asbjørn Wikestad og faglig ansvarlig Anne Vollstad i Luftfartens funksjonærforening (LFF) slår hardt tilbake mot NHO-direktør Lars Chr. Berge. Berge er med på å tappe bedriftene for store beløp, sånn at NHO-topene kan sitte der med sine store lønninger og være bekymret for at de med 140.000 i lønn skal få mer. Hvorfor er Berge bekymret for at vi får innpass i reiselivssektoren? Er det fordi han har arbeidsfolks ve og vel i tankene? Det som er Berges bekymring, bør være arbeidstagerens håp. Han er ikke betalt for å være på arbeidsfolks side.

– Svekker ikke fagbevegelsen

Asbjørn Wikestad er nok fortsatt et skjellsord i LO. Han kan knapt sette sine ben i Folkets Hus, sier en med nær tilknytning til LO-miljøet til Klassekampen. I 1990 brøt SV-eren Wikestad og LFF med Handel og Kontor etter 27 års ekteskap.

– Mye av årsaken til bruddet var at vi mente at Handel og Kontor fungerte byråkratisk, dyrt og ineffektivt. Det var stor avstand mellom medlemmene og de besluttede organer. Folk havnet i tvungen passivitet og ble styrt av de middelaldrende menn som forhandler med herrene i NHO, sier Wikestad, som langer ut mot LO og YS sin kamp

for å hindre tariffavtale for Winge-jentene.

– Problemet er ikke konkurransen mellom foreningene og at det eventuelt blir tre tariffavtaler ved reisebyråene. Problemet er jo at hver annen arbeidstaker i Norge ikke er organisert. Ved reisebyråene er det enda færre organiserte enn mange andre steder. Arbeidsgiverne har klart å holde lønnene på et uanstendig lavt nivå fordi det er så få organiserte ved reisebyråene. Den viktigste utfordringen vi har er derfor å få folk med. Hvilket valg de gjør får være opp til hver enkelt, uttaler de to.

– Det at det dukker opp fagforeninger som LFF og Oljearbeidernes fellessammenslutning bør være et varsko til de store om at ikke alle føler seg like vel der. Vi er et eksempel på at det gamle fagforeningssystemet ikke fanger opp nye grupper.

– Dere som jobber i luftfarten og oljesektoren har jo effektive kampmidler og rår over meget viktige posisjoner i samfunnet. Det er vel mye enklere for dere å stå fritt enn for grupper som ikke rår over de samme kampmidlene og som i mye større grad er avhengig av å være en del av et større fellesskap for å lykkes?

– Olje og luftfart er ikke det eneste som dette samfunnet er avhengig av. Renholdsarbeidere kan f.eks. også lamme samfunnet effektivt selv om det tar litt lengre tid. Dessuten kan jo LO stoppe hele samfunnet, dersom de vir-

kelig ønsker å gjøre noe for renhold-
erne.

– Men svekker ikke dere fagbevege-
lens og arbeidsfolks kampkraft ved å
splitte ut og stå alene?

– Det som er interessant er jo ikke
hva som tjener fagbevegelsen, men hva
arbeidsfolk mener er best. Hvis de ikke
vil ha en monopolistisk forening, så
skal de slippe det.

– Truer systemet

Vollstad og Wikestad kommenterer LO
og NHOs ønske om å begrense for-
handlings- og streikeretten på følgende
måte:

– Demokrati og organisasjonsfrihet
– det at folk kan bestemme sjøl – kan
ofte ha en pris, men den prisen er mi-

kroskopisk hvis en veier opp mot al-
ternativene.

De har følgende forklaring på at LO
aktivt støtter NHOs ønske om å be-
grense streikretten.

– Vi forstyrrer spillereglene og det
idylliske forholdet de har til NHO. De
to er innvevd i hverandre i et gjensidig
avhengighetsforhold og da kan t.o.m.
en mikroforening som LFF bli framstilt
nesten som den største samfunns-
fienden vi har i Norge. Vi truer tyde-
ligvis systemet. At NHO er villig til å
påføre samfunnet en flystreik sier jo
noe om hva som står på spill.

(Klassekampen (Torstein Tranøy)
18 mars 1995)

Winge-streiken har rundet halvåret!

Til foreninger, klubber og tillitsvalgte:

Støtteopprop

I over et halvt år har det vært streik ved Winge reisebyrå i Tromsø. Arbeidsgiveren, støtta av NHO, nekter å inngå tariffavtale med Luftfartens funksjonærforening, som var den første foreninga som organiserte arbeidstakere ved reisebyrået.

NHO ønsker en «ansvarlig» fagbevegelse som vil være med på fortsatt moderate lønnsoppgjør og andre avtaler som fremmer omstilling og kostnadsreduksjoner. Små forbund utenfor kontrollen til de store arbeidstakerorganisasjonene, utgjør en trussel mot dette, og derfor krever de politiske miljøene bak moderasjonspolitikken organisasjonsmonopol til «de store».

Streiken ved Winge reisebyrå er blitt et spørsmål om å være for eller imot innskrenkninger i organisasjons- og streikeretten. Derfor støtter vi streiken og oppfordrer til

**boikott av Winge reisebyrå
over heile landet!**

Oppropet er kommet i stand ved initiativ bl.a fra Tromsø bygningsarbeiderforening, Tromsø brannkorpsforening, Norsk sykepleierforbund, avdeling Troms og Norsk tjenestemannslag, forening 93 (Universitetet i Tromsø). Tillitsvalgte, foreninger, klubber og andre som ønsker å slutte seg til oppropet, bes gjøre dette kjent i sitt nærmiljø, samt melde fra til

Winge-oppropet, NTL 93, Breivika senter, Universitetet, 9037 Tromsø